Dosarul nr. 2c-1415/2024

H O T Ă R Â R E
ÎN NUMELE LEGII

07 octombrie 2026 mun. Chişinău

Judecătoria Chişinău sediul Centru
în componenţă:
Judecător, preşedinte de şedinţă - Potînga Iurie
Grefier - Ciobanu Constantin

a judecat în şedinţa de judecată publică cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de Ministerul Justiției în interesele Statului R.Moldova împotriva Primăriei municipiului Chișinău și Consiliului municipal Chișinău, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor și executorul judecătoresc Talmaci Roman cu privire la încasarea sumelor bănești în ordine de regres

A C O N S T A T A T:

I Aspecte de procedură.

1. Prin acțiunea înregistrată la 14 iunie 2024 pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru reclamantul Ministerul Justiției în interesele Statului Republica Moldova a chemat în judecată în contradictoriu Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor și executorul judecătoresc Roman Talmaci, prin care a solicitat încasarea sumelor bănești în ordine de regres.
2. Potrivit fișei de repartizare cererea de chemare în judecată a fost repartizată la data de 17 iunie 2024 în mod aleatoriu completului de judecată – judecător Potînga Iurie (f.d.1).
3. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 18 iunie 2024 cererea nominalizată a fost acceptată şi primită în procedură contencioasă de către judecătorul Potînga Iurie (f.d.26).
4. La data de 11 iulie 2024 reprezentantul Consiliului municipal Chișinău și al Primarului general al municipiului Chișinău a înaintat o cerere prin care a solicitat scoaterea de pe rol a acțiunii civile invocând prevederile Regulamentului privind modul de reprezentare a intereselor statului în instanțele de judecată și în instituțiile de arbitraj naționale și internaționale aprobat prin Hotărârea de guvern nr. 764 din 12 octombrie 2012. A invocat faptul că cererea de chemare în judecată a fost semnată de reprezentantul Ministerului Justiției Constantin Cachița, ca urmare cererea a fost semnată de o persoană neîmputernicită în acest sens, impunându-se scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată.
5. Prin încheierea instanței din 24 martie 2026 a fost respinsă cererea reprezentantului pârâților Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău cu privire la scoaterea de pe rol a cauzei civile la cererea formulată de Ministerul Justiției în interesele Statului Republicii Moldova împotriva Consiliului municipal Chișinău, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor și executorul judecătoresc Talmaci Roman cu privire la încasarea sumelor bănești în ordine de regres.

II. Soluționarea cererii.

6. La data de 07 octombrie 2026 instanța a soluționat cauza și a adoptat dispozitivul hotărârii, prin care a respins cererea de chemare în judecată formulată de Ministerul Justiției în

interesele Statului Republica Moldova împotriva Consiliului municipal Chișinău, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor și executorul judecătoresc Roman Talmaci cu privire la încasarea sumelor bănești în ordine de regres, ca neântemeiată.

7. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 07 octombrie 2026, emisă în temeiul art. 249 din Codul de procedură civilă, a fost corectată omisiunea materială admisă la redactarea dispozitivului hotărârii din aceeași dată, prin includerea Primăriei municipiului Chișinău în calitate de copârât, după sintagma „împotriva Consiliului municipal Chișinău", fără modificarea soluției pronunțate asupra fondului cauzei.

III. Calea de atac formulată în cauză.

8. Împotriva dispozitivului hotărârii din data de 07 octombrie 2026 de către reprezentantul reclamantului Ministerul Justiției a fost promovată cererea de apel, înregistrată la data de 13 octombrie 2026, transmisă completului de judecată de către secretariatul instanței și recepționată de grefă la data de 19 octombrie 2026 care ulterior a fost transmisă nemijlocit către judecător fiind recepționată la aceeași dată, motiv pentru care, în temeiul prevederilor art. 236 din Codul de procedură civilă al RM, instanța, a întocmit hotărârea integrală.

IV. Argumentele părților.

9. În motivarea acțiunii depuse, reclamantul a invocat că, în fapt, Iurie Bursuc a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Primăria mun. Chișinău, Consiliul mun. Chișinău și executorul judecătoresc Roman Talmaci, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral.

10. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 15 februarie 2021 (nr. 2-19845/19) s-a admis parțial acțiunea depusă de către Iurie Bursuc, s-a constatat faptul încălcării dreptului lui Iurie Bursuc la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2008 și s-a dispus încasarea, din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Iurie Bursuc, suma de 25.000 lei cu titlu de prejudiciu moral. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 mai 2021 (nr. 2a- 2103/21) s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, fiind menținută hotărârea instanței de fond din 15 februarie 2021.

11. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 06 octombrie 2021 (nr. 2ra-1452/21) a fost declarat ca inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției.

12. A menționat că, în atare situație, urmare atât a prejudicierii bugetului de stat, cât și a atestării neexecutării, de către Primăria Municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău, a documentului executoriu vizat, se apreciază ca ignorant și pasiv comportamentul pârâtului, în contextul în care neexecutarea unui document executoriu din anul 2008 nu poate fi justificată în niciun mod.

13. Invocă prevederile, art. 2 alin. (5) al Legii nr. 87/2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, „după repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, statul are drept de regres față de persoana vinovată".

14. A subliniat că, prin hotărârile instanțelor naționale, s-au constatat următoarele: „ ... Colegiul civil reține că, executarea hotărârii implică o complexitate sporită fiind necesare

implicații inclusiv de dezafectare a patrimoniului public, însă raportată la perioada de neexecutare, dar și lipsa acțiunilor concludente din partea debitorului procedurii de executare se atestă că acesta din urmă nu a manifestat diligența necesară și nu a întreprins acțiuni în vederea executării hotărârii în mod rezonabil".

15. A notat că Ministerul Justiției a expediat, în mod electronic, în adresa pârâtului, o cerere prealabilă (nr. 09/2169 din 06 martie 2024), însă, aceasta nu a fost satisfăcută. Conchidem că procedura prealabilă de soluționare și buna-credință a reclamantului este confirmată. Prin urmare, reieșind din conduita neglijentă și durata neexecutării documentului executoriu, Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău a declanșat mecanismul de compensare a încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, implicit prin acțiunea lui Iurie Bursuc împotriva Statului, privind recuperarea prejudiciului cauzat prin nerespectarea drepturilor garantate de legislația națională și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

16. A considerat că reclamantul că fiind util de edictat practica Curții Europene, potrivit căreia dreptul de acces la justiție ar fi iluzoriu și lipsit de eficiență practică, dacă ordinea juridică internă a statului care respectă preeminența dreptului ar permite ca o hotărâre judecătorească sau un alt înscris ce constituie titlu executoriu să rămână neexecutat în detrimentul unei părți.

17. Referitor la subiectul de rea credință, urmează a fi reținut că Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău nu și-a executat obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință fiind un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic. Or, toate negocierile între debitori și creditori, se desfășoară cu bună-credință, în scopul identificării unei soluții constructive și care să conducă la avantaje reciproce pentru toate părțile implicate, ceea ce la caz - nu a fost realizat. S-a atestat că executorul judecătoresc, în calitate de unică persoană investită cu atribuții de finalizare a actului justiției, a întocmit diverse solicitări, demersuri, somații față de reprezentanții Consiliului municipal Chișinău, referitor la executarea documentului vizat, însă nu s-au soldat cu succes.

18. În concluzie a menționat că, pârâții au încălcat inclusiv articolele 8 și 44 alin. (3) din Codul de executare, prevederi ce indică *inter alia* că cerințele executorului sunt obligatorii pentru toate autoritățile publice, persoanele juridice, persoanele cu funcție de răspundere și persoanele fizice, iar persoanele care nu execută cerințele executorului judecătoresc sau care împiedică executarea lor poartă răspunderea prevăzută de lege. Concluzionează că neexecutarea documentului executoriu nu poate fi imputată reclamantului sau executorului judecătoresc, ci autorităților publice locale, debitori în cadrul procedurii de executare. Curtea Europeană reamintește că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia (a se vedea Koltsov v. Russia, nr. 41304/02, § 16, 24 februarie 2005; Petrushko v. Russia, nr. 36494/02, § 18, 24 februarie 2005; și Metaxas v. Greece, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004). Prin urmare, statul trebuie să asigure executarea acestuia atunci când a fost prezentat pentru prima dată și, dacă este nevoie, chiar din propriile fonduri.

19. A reiterat că, pârâtul, având obligația de a întreprinde toate măsurile efective și necesare în scopul executării documentului executoriu, nu a realizat-o, fiind demonstrat contrariul, iar Statul a fost obligat de a achita despăgubiri pentru aceste inacțiuni.

20. Mai mult ca atât a indicat că, acțiunea de regres fiind o acțiune civilă, de drept comun, izvorâtă din împrejurarea că victima prejudiciului are dreptul să acționeze pentru despăgubiri

printr-o acțiune civilă în instanța de judecată, se aplică regulile generale pentru judecarea acțiunilor civile.

21. Sintetizând cele reținute și având în vedere că sunt întrunite toate condițiile prevăzute de lege privind tragerea la răspundere materială a pârâților, în ordine de regres, și anume existența faptului prejudiciului patrimonial cauzat statului (25.000 lei), vinovăția pârâților este constatată prin actele judecătorești definitive și legătura cauzală dintre fapta ilicită a pârâtului și prejudiciul cauzat.

22. Reclamantul a solicitat încasarea, în ordine de regres, de la pârâții Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău, în beneficiul bugetului de stat, a despăgubirii plătite, în mărime de 25.000 lei.

23. În baza celor statuate la prevederile articolelor 10, 796, 797, 1998, 2024, 2025 Cod civil și art. (2) din Legea nr. 87 din 21.04.2011, articolelor 5, 7, 32, 55, 56, 166-168 Cod de procedură civilă, solicită reclamantul admiterea integrală a acțiunii.

24. În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului - Constantin Cachița, împuternicit prin procura nr.15 din 17 februarie 2023 (f.d.5) a susținut cererea de chemare în judecată și a solicitat admiterea integrală a acesteia.

25. Pârâtul-Consiliul municipal Chișinău, Primarul mun. Chișinău, prin referința prezentată a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată și pasibilă a fi respinsă din următoarele considerente. Constată că neexecutarea în termen a hotărârii de judecată menționate în speță, a fost determinată exclusiv de lipsa fondului de locuințe de stat disponibil pentru executarea respectivă. Îndeosebi constată pârâtul, cu regret, că de către autoritățile statului nu au fost transmise locuințele sau sursele pentru construirea acestora necesare, astfel încât autoritățile municipiului Chișinău s-au aflat în imposibilitate de a executa o mare parte din hotărârile judecătorești indicate supra.

26. A mai menționat pârâtul că de la independență încoace statul nu a investit nici pe departe surse financiare suficiente în construirea fondului de locuințe public. La toate actele executorului judecătoresc, DGLCA a CMC, autoritățile municipale au dat răspuns legal și în termen, informând executorul judecătoresc despre situația privind spațiu locativ a creditorului. În acest sens, la etapa adresării privind executarea titlului executoriu respectiv, autoritățile municipiului Chișinău nu au putut identifica spațiu locativ corespunzător liber și lipsit de vicii per același motive sus menționate cum ar fi lipsa fondului locativ de stat pasibil de a fi repartizat și lipsa surselor financiare acordate din partea statului pentru procurarea, construirea unor locuințe conforme întru executarea Hotărârii de judecată în cauză.

27. Totodată este de menționat că creditorii pot fi asigurați cu spațiu locativ numai în condițiile art. 9 alin. (1) al Legii nr. 75, care stabilește clar condiția că persoanele respective trebuie să pretindă la o locuință socială.

28. Analizând situația creată, deduce că obligațiile de a asigura cu spațiu locativ diferite categorii de persoane au fost puse de către autoritățile centrale pe seama autorităților municipale cu încălcarea principiilor autonomiei locale, fără ca autoritățile municipiului Chișinău să dispună de resursele necesare. Mai mult, în condițiile Cartei Europene a Autonomiei Locale, Constituției și legilor din domeniul APL, autoritățile publice locale nici nu pot fi obligate să execute astfel de prevederi legale, deoarece competențele respective sunt de interes național și dacă ele sunt delegate către APL atunci trebuie să fie acoperite financiar în mod obligatoriu din contul bugetului de stat (și nicidecum din contul bugetului local, care este destinat satisfacerii problemelor de interes local). Astfel, delegarea de competențe de a asigura obligatoriu cu spațiu locativ diferite categorii de angajați ai autorităților publice centrale urma a fi realizată paralel cu

transmiterea fondului locativ necesar executării acestor obligații sau a surselor financiare pentru construirea acestui fond locativ.

29. În acest sens a menționat, că potrivit art.3, lit. e) din Legea nr.435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă, descentralizarea administrativă are la bază principiul corespunderii resurselor cu competențele, care presupune corespunderea resurselor financiare și materiale alocate autorităților publice locale cu volumul și natura competențelor ce le sunt atribuite pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora. Mai mult ca atât, potrivit art. 6 alin.(4) din legea citată, delegarea de competențe este însoțită obligatoriu de asigurarea resurselor financiare necesare și suficiente realizării acestora.

30. Potrivit art.10 alin. (1), (3) din Legea Nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală - Autoritățile publice locale își desfășoară activitatea în domeniile stabilite de Legea privind descentralizarea administrativă, dispunînd în acest scop de competențe depline care nu pot fi puse în cauză sau limitate de nici o autoritate publică, decît în condițiile legii. Autoritățile administrației publice centrale nu pot să stabilească ori să impună competențe autorităților publice locale fără o evaluare prealabilă a impactului financiar pe care aceste competențe l-ar putea genera, fără o consultare a autorităților locale de nivelul corespunzător și fără ca colectivitățile locale să fie asigurate cu mijloacele financiare necesare.

31. În acest context menționează că autoritățile municipiului Chișinău, potrivit art.3 alin.(2) din Legea nr. 436 din 28-12.2006 privind administrația publică locală - dispun de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

32. Din alt punct de vedere, pentru a elucida modul, în care autoritățile municipiului Chișinău urmau să execute obligațiile de a asigura cetățenii menționați cu spațiu locativ, atât în baza prevederilor legii, cât și ulterior în baza hotărârilor judecătorești, trebuie de luat în considerare că modul respectiv trebuia să se încadreze strict în prevederile cadrului legal, în cazul dat aceste norme fiind cuprinse în Codul nr.2718 din 03.06.1983 cu privire la locuințe al R.S.S. Moldovenești, în vigoare până la data de 30.04.2015.

33. În conformitate cu art. 1 din Codul cu privire la locuințe al R.S.S. Moldovenești, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești nr. 2718-X din 3 iunie 1983 și Hotărârea Sovietului Miniștrilor al R.S.S. Moldovenești nr. 405 din 25 noiembrie 1987 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a încăperilor de locuit în R.S.S. Moldovenească" dreptul cetățeanului RSSM la locuință a fost garantat prin dezvoltarea și ocrotirea fondului locativ de stat și obștesc, prin ajutorul acordat la construcția de locuințe cooperatiste și individuale, prin repartizarea justă, sub controlul obștesc, a suprafeței locative, care se acorda pe măsura înfăptuirii programului de construcție a locuințelor bine amenajate, precum și prin plata redusă pentru locuință și serviciile comunale.

34. Conform normelor respective, art. 28 din Codul menționat stabilea, că cetățenii, care au nevoie de îmbunătățirea condițiilor locative, au dreptul de a primi pentru folosire o încăpere de locuit în casele fondului locativ de stat sau obștesc în modul, prevăzut de legislație.

35. Este de menționat că, art. 5 din Codul cu privire la locuințe prevedea, că Fondul de locuințe este constituit din:

- casele de locuit și încăperile de locuit din alte clădiri, care aparțin statului (fondul de stat de locuințe);
- casele de locuit și încăperile de locuit din alte clădiri, care aparțin colhozurilor și altor organizații cooperatiste, asociațiilor lor organizațiilor sindicale și altor organizații obștești

(fondul obștesc de locuințe);

- casele de locuit, care aparțin cooperativelor de construire a locuințelor (fondul cooperativelor de construire a locuințelor);
- casele de locuit și apartamentele, aflate în proprietatea personală a cetățenilor (fondul individual de locuințe).

36. În conformitate cu prevederile art. 6 din Codul menționat, în administrarea autorităților locale se află fondul de stat de locuințe, ceea ce determină faptul că autoritățile municipale urmau să asigure cu locuințe exclusiv din numărul de locuințe de stat (aflate în proprietatea publică a statului) transmise în administrarea autorităților municipiului.

37. Astfel Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 405 din 25.11.1987 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a încăperilor de locuit în R.S.S. Moldovenească" stipulează următoarele:

38. Pct. 48 încăperile de locuit din casele fondului de locuințe al Sovietelor locale de deputați ai norodului li se acordă cetățenilor de către Comitetul executiv al Sovietului raional, orășenesc, raional din oraș, de orășel, sătesc de deputați ai norodului cu participarea comisiei obștești pentru problemele locuințelor.

39. Analizând structura și conținutul acestor documente se poate afirma cu siguranță că actele nominalizate și-au pierdut actualitatea, nu corespund situației reale existente în acest domeniu, purtând un caracter formal și declarativ.

40. În aceeași ordine de idei condițiile generale și modul de acordare a locuințelor în Republica Moldova erau stipulate în Codul cu privire la locuințe adoptat încă în anul 1983 și în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.405 din 25.11.1987 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a încăperilor de locuit în R.S.S. Moldovenească". E de remarcat faptul că același Cod cu privire la locuințe al RSSM a fost adoptat după cum a mai menționat în anul 1983 iar la acel moment și până în anul 1991 statul era practic unicul proprietar al fondului locativ în fosta RSSM, deținând monopolul asupra fondului locativ și construcția aceluiași fond locativ, locatarii locuințelor în cauză fiind doar chiriași al acestora și nicidecum proprietari. Excepție făceau doar un mic, neconsiderabil procent de construcții cooperatiste, care nu intrau în programul de stat privind asigurarea cetățenilor cu spațiu locativ deoarece cooperativele se fondau de către cetățenii RSSM cu surse financiare proprii și nicidecum din sursele financiare ale statului. E de remarcat la fel faptul că construirea blocurilor locative/fondului locativ la fel avea loc exclusiv din sursele financiare ale Statului, care la fel erau preconizate ca fiind practic unica cale și soluție în politicele de asigurare a cetățenilor cu spațiu locativ în chirie, proprietarul Statul construind locuințe pentru a da doar în chirie cetățenilor spațiu locativ. Este important de menționat faptul că Codul cu privire la locuințe al RSSM a fost abrogat de abia în anul 2015 și substituit prin Legea nr. 75 cu privire la locuințe sau efectiv acest cod cu privire la locuințe al RSSM era în vigoare la momentul adoptării de către Instanțele judecătorești a Hotărârilor cu privire la obligarea Administrației publice locale să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane dar în contradictoriu cu faptul că din momentul formării Statului Republica Moldova 27.08.1991 politicele Statului de a deține monopolul în tot ce ține proprietatea de stat au dispărut precum și politicele de construire a locuințelor de stat și finanțarea construcției acestora au dispărut, iar în noul Stat format Republica Moldova au apărut drepturile cetățeanului la proprietate privată și premisele unei economii libere de piață fapt ce, subsecventa generat dreptul cetățenilor de a privatiza locuințele de stat în care locuiau aceștea devenind proprietarii legitimi ai apartamentelor din fondul de stat. Astfel prin prisma factorilor sus enunțați, la data de 10.03.1993, Parlamentul Republicii Moldova

a adoptat Legea nr. 1324, privind privatizarea fondului de locuințe, legea fiind elaborată în conformitate cu Constituția și cu alte acte normative ale Republicii Moldova care stabilea principiille și condițiile de bază ale privatizării fondului de locuințe, scopul legii fiind realizarea drepturilor cetățenilor Republicii Moldova de a-și alege liber modalitatea de satisfacere a necesităților în locuință, asigurarea integrității fondului de locuințe și crearea de permise pentru formarea pieței de locuințe.

41. În această ordine de idei, în o perioadă foarte scurtă de timp practic toți cetățenii Republicii Moldova ce dispuneau de spațiu locativ de stat în chirie și-au realizat drepturile la privatizare în acest sens fondul locuințelor de Stat dispărând de facto deoarece persoanele care nu au privatizat nici până la ziua de azi (un procent foarte mic) oricum dispun de acest drept de privatizare și respectiv din momentul adoptării Legii privatizării, Statul nu mai deține în proprietate fond locativ sau chiar dacă de iure nu toți cetățenii au privatizat locuințele sale, Statul nu are dreptul de dispoziție asupra acestor locuințe per motivul că dreptul cetățeanului la privatizarea locuinței sale este primordial iar dreptul la locuință este garantat de către Constituția R.M.

42. Astfel, odată cu transformările social-economice sus numite de către stat nu au mai fost alocate surse financiare pentru construcția locuințelor de stat pentru a satisface necesitățile de spațiu locativ a cetățenilor atestați în listele pentru îmbunătățirea condițiilor locative și multiplelor Hotărâri de judecată ce obligă Administrația publică locală de a-i asigura cu spațiu locativ.

43. Concluziile ce se impun sunt diverse și multiple sub aspect juridic și economic. Cea mai esențială concluzie este că legislația în domeniul locuințelor n-a avut un suport financiar pentru realizarea dreptului cetățenilor la spațiul locativ de stat. În acest mod, toate obligațiile statului de a asigura cu spațiu locativ au fost abrogate.

44. Totodată prin Legile aprobate, Statul a delegat autorităților publice locale obligații de a asigura cu spațiu locativ diferite categorii de persoane în cunoștință de cauză că autoritățile locale nu vor putea executa aceste obligații.

45. Astfel responsabilii privind neexecutarea acestor legi și implicit neexecutarea hotărârilor de judecată susmenționate revine exclusiv Statului RM.

46. După cum a menționat, Codul locativ era învechit și nu corespundea realității, nu se aplica în practică, ba mai mult ca atât - intra în contradicție cu situația reală. După cum a menționat, la data de 29.11.2015 a intrat în vigoare Legea cu privire la locuințe nr.75 din 30.04.2015 iar la 19.06.2017 a intrat în vigoare Regulamentul cu privire la evidența, modul de atribuire și folosire a locuințelor sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 447 din 19.06.2017. În acest mod, este neclară modalitatea în care autoritățile publice locale trebuie să execute titlurile executorii înaintate în baza Hotărârilor judecătorești menționate mai sus, având în vedere că acestea au fost emise în condițiile Codului, la moment abrogat. Și totodată este important de menționat că la ziua de azi locuințe sociale nu sunt înregistrate în Republica Moldova pe motivul inexistenței locuințelor libere sau construite de către Stat per același motiv că fondul locativ de Stat a dispărut din momentul adoptării la data de 10.03.1993 a Legii nr. 1324, privind privatizarea fondului de locuințe și concomitent nu au fost și nu sunt alocate surse financiare de Stat pentru construcția locuințelor sociale.

47. Guvernul RM trebuie să găsească acele soluții care ar putea să rezolve această problemă și bineînțeles că nici o autoritate locală nu se va da în lături pentru participarea acestor organe la soluționarea acestor probleme.

48. Astfel, municipiul Chișinău nu dispune de spațiul locativ liber și circa 200 de creditori-

urmăritori care din anul 1998 și până în prezent nu au fost asigurați cu spațiu locativ, practic hotărârile de judecată în cauză rămân neexecutate în timp, ceea ce ulterior duce la condamnarea Statului Republica Moldova și cheltuieli suplimentare considerabile în echivalent bănesc pentru neexecutarea acestor hotărâri de judecată.

49. În acest context, invocă pârâtul că nu se poate miza pe spațiu locativ liber în municipiul Chișinău, nivelul de executare a hotărârilor judecătorești rămânând practic la aceeași situație pe parcursul a zeci de ani. Astfel administrația publică locală epuizează toate posibilitățile sale reale de executare, aceasta fiind raportat la maxim câteva apartamente anual identificate de creditor, executorul judecătoresc, administrația publică locală.

50. Prin Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015 și Regulamentul cu privire la evidența, modul de atribuire și folosire a locuințelor sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 447 din 19.06.2017 a fost stabilit cadrul normativ care reglementează modul de acordare a spațiului locativ.

51. Potrivit art. 1 alin. (1) Legii cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015: Dreptul la locuință constituie un drept fundamental, care face parte din dreptul la viață decentă al persoanei sau familiei. Dreptul la locuință prevede: stabilitatea privind raporturile de locațiune, prestarea serviciilor adecvate aferente, asigurarea infrastructurii necesare, accesibilitatea surselor financiare; nediscriminarea în exercitarea dreptului la locuință, inclusiv accesul la piața locuințelor, administrarea și folosirea locuinței, precum și intrarea în proprietatea unei locuințe; transparența exercitării de către autorități a atribuțiilor și a obligațiilor ce se referă la exercitarea dreptului la locuință.

52. Astfel întru exercitarea atribuțiilor ce țin de asigurarea cu locuințe a cetățenilor în temeiul hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, trebuie de luat în considerație că autoritățile locale de nivelul întâi în conformitate cu art. 8 lit. (b) al Legii cu privire la locuințe nr. 75 din30.04.2015: țin evidența persoanelor care au dreptul la obținerea locuințelor sociale și atribuie locuințele sociale, și conform art. 8 lit. (c) asigură construcția și procurarea de locuințe sociale, de manevră, de serviciu, care urmează să asigure necesitățile de obținere a locuințelor de către persoanele care au acest drept, în limita mijloacelor alocate de la bugetul de stat în acest scop.

53. În acest context, potrivit art. 9 al Legii cu privire la locuințe nr.75 din 30.04.2015 - Construcția, procurarea sau reabilitarea locuințelor sociale se efectuează conform proiectelor investiționale, în limita mijloacelor financiare anuale aprobate în bugetul de stat, precum și din mijloacele financiare sub formă de credite și/sau granturi, acordate de către partenerii externi de dezvoltare. Totodată potrivit prevederilor art. 9 alin. (3) din legea menționată, locuințele sociale se constituie prin realizarea de construcții noi, precum și prin procurarea și reabilitarea unor construcții existente.

54. Primăria municipiului Chișinău/Consiliul municipal Chișinău, nu deține la moment locuințe sociale libere, cu atât mai mult că potrivit art. 59 alin. (3), și art. 59 alin. (31) din Legea citată, locuințele neprivatizate vor trece în proprietatea municipiului Chișinău, în calitate de locuințe sociale, după data de 31 mai 2024.

55. În acest context, potrivit art. 7 lit. c) din Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015, de competența Guvernului Republicii Moldova ține alocarea mijloacelor financiare de la bugetul de stat pentru construcția și procurarea de către autoritățile administrației publice locale a locuințelor sociale, de serviciu, de manevră.

56. Întru soluționarea definitivă a problemei respective, Primăria municipiului Chișinău s-a adresat către Guvernul Republicii Moldova prin care a solicitat alocarea de mijloace financiare

pentru construcția spațiului locativ, în vederea executării hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile.

57. Prin demersul Primăriei municipiului Chișinău nr. 06-113/209 din 18.04.2019 având în vedere necesitatea alocării din bugetul de Stat a surselor financiare în scopul executării hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane, Administrația Publică locală a solicitat respectuos de mai multe ori Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor să intervină și să susțină alocarea surselor financiare din Bugetul de Stat pentru procurarea/construirea locuințelor sociale în scopul executării hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane.

58. Primăria municipiului Chișinău, Direcția generală locativ-comunală și amenajare a Consiliului municipal Chișinău au examinat demersul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, nr. 11-05-9107 din 06.10.2020 înregistrat în cancelaria Primăriei mun. Chișinău la data de 07.10.2020 cu nr. 03-106/6307 cu privire la prezentarea informației referitor la problema executării hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile prin care autoritățile administrației publice locale ale mun. Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ anumite categorii de persoane și a dat răspuns unde a descris situația în cauză.

59. La demersul Ministerului Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova nr. 10/2-2079 din 28.04.2021 adresat Primăriei municipiului Chișinău cu privire la executarea hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane, Primăria municipiului Chișinău la data de 25.05.2021 a dat răspuns unde a descris situația în cauză și a solicitat Ministerului Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova să intervină și să susțină alocarea surselor financiare din bugetul de stat pentru procurarea/construirea locuințelor sociale în scopul executării hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de cetățeni.

60. Cu regret până în prezent problema nu a fost soluționată, nu au fost alocate mijloace financiare necesare din bugetul de Stat pentru procurarea sau construirea locuințelor sociale, în vederea executării de către Primăria municipiului Chișinău a hotărârilor judecătorești cu privire la asigurarea cu spațiu locativ.

61. La data de 20.01.2023 Primăria municipiului Chișinău s-a adresat la Cancelaria de Stat a RM, Ministerul Justiției al RM, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al RM, Agenția Proprietății Publice cu demers privind inițierea procedurii de transmitere în proprietatea municipiului Chișinău a tuturor bunurilor imobile proprietate publică - locuințe libere aflate pe teritoriul municipiului Chișinău și inițierea reexaminării cadrului legal astfel încât să fie restabilit mecanismul de trecere a locuințelor declarate proprietate publică a Statului prin succesiune vacantă în proprietatea administrației publice locale întru facilitarea executării hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane și minimizarea riscului achitării de către Statul Republica Moldova a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești conform Legii 87 din 21.04.2011.

62. Până la moment Autoritățile menționate nu au anunțat Administrația publică locală

despre disponibilitatea de a iniția acțiunile de transmitere a bunurilor imobile menționate.

63. În această ordine de idei, comunică instanței că deși Statul a stabilit norme prin care au fost obligate autoritățile locale să asigure cu spațiu locativ categoriile de persoane menționate, în același timp nu a întreprins măsuri de a transmite autorităților locale spații locative, necesare îndeplinirii acestor obligațiuni. În special menționează că și Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015 stabilește obligații clare pentru autoritățile centrale și locale în ceia ce ține de asigurarea cu spațiu locativ social a cetățenilor.

64. În ceea ce ține de pretențiile invocate în prezenta acțiune de regres este important de menționat faptul că conform art. 2 alin. (5) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, după repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, statul are drept de regres față de persoana vinovată.

65. Consultând prevederile Codului Civil al R.M. și anume Articolul 20. Vinovăția (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru prejudiciul cauzat prin fapta sa săvârșită cu vinovăție sub forma intenției sau imprudenței.

(2) Fapta este săvîrșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau a admis, în mod conștient, survenirea acestor urmări.

(3) Fapta este săvîrșită din imprudență (din culpă) dacă persoana care a săvîrșit-o fie își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar a considerat în mod ușuratic că ele pot fi evitate, fie nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă.

(4) Fapta este săvîrșită din culpă gravă dacă persoana a săvîrșit-o cu o profundă lipsă de prudență de care, în împrejurările cazului, era evident că trebuia să dea dovadă.

(5) Atunci când legea condiționează efectele juridice ale unei fapte de săvârșirea ei din culpă, condiția este îndeplinită și dacă fapta a fost săvârșită cu intenție.

66. Raportând prevederile articolelor în cauză cu situația de facto elucidată în prezenta referință, constată că reclamantul nu a invocat nici un motiv temeinic ce ar putea demonstra careva vină a Primăriei municipiului Chișinău/Consiliului municipal Chișinău pentru neexecutarea prezentei hotărâri de judecată iar subsecvent se statuează cert faptul că Primăriei municipiului Chișinău/Consiliul municipal Chișinău a întreprins toate acțiunile legale posibile în scopul executării prezentei Hotărâri de judecată informând legal și în termen executorul judecătoresc în procedura de executare/creditorul urmăritor, despre măsurile întreprinse și situația de fapt.

67. În sensul celor constatate, consideră pretențiile Ministerului Justiției împotriva Consiliului municipal Chișinău cu referire la încasarea în ordine de regres în temeiul Legii nr. 87 din 21.04.2011 a prejudiciului achitat din contul statului, sunt total nefondate și lipsite de temei juridic.

68. În aceste condiții, Administrația publică locală a atenționat de multiple ori Guvernul Republicii Moldova prin demersurile sus enunțate și cele anexate la prezenta referință despre faptul că executarea hotărârilor de judecată nu va fi posibilă atâta timp, cât nu vor fi alocate mijloacele financiare necesare pentru procurarea sau construirea locuințelor sociale.

69. În ședința de judecată, reprezentantul pârâtului Primarul municipiului Chișinăul și

Consiliului mun. Chișinău, nu s-a prezentat, fiind citat legal, motiv din care în temeiul art. 205 alin.(4) CPC, instanța a dispus examinarea cauzei în absența acestuia.

70. Intervenientul accesoriu-Ministerul Finanțelor, prin referința prezentată a solicitat admiterea acțiunii depusă de Ministerul Justiției ca fiind întemeiată (f.d. 68-71).

71. În ședința de judecată, reprezentantul intervenientului accesoriu, nu s-a prezentat, fiind citat legal, motiv din care în temeiul art.205 alin.(4) CPC, instanța a dispus examinarea cauzei în absența acestuia.

V. Aprecierea instanței:

72. Audiind explicațiile participanților la proces, analizând circumstanțele cauzei și probele administrate, raportate la prevederile legale incidente speței, instanța de judecată conchide că cererea de chemare în judecată înaintată de către Statul Republica Moldova reprezentat de Ministerul Justiției împotriva Primăriei mun. Chișinău, Consiliul municipal Chișinău, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la încasarea în ordine de regres a sumelor, urmează a fi respinsă, pentru motivele ce urmează.

73. Conform art. 117 alin. (1) Cod de procedură civilă, „Probe în cauze civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei”.

74. Conform art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, „Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel”.

75. Conform art. 121 din Codul de procedură civilă, „Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului”, iar art. 122 din Codul de procedură civilă prevede „Circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor”.

76. Potrivit art. 239 Cod de procedură civilă, „Hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată”.

77. În conformitate cu art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, „La deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii”.

78. Norma cuprinsă în art. 130 alin. (3) Cod de procedură civilă prevede „Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficientă pentru soluționarea pricinii”.

79. În conformitate cu art. 120 al Constituției Republicii Moldova, art. 16 alin. (l) Cod de procedură civilă, hotărârile judecătorești definitive sunt obligatorii pentru toate autoritățile publice și se execută cu strictețe pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

80. În conformitate cu art.2 din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești nr.87 din 21.04.2011, Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau

dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant). Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărîrilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat. După repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, statul are drept de regres față de persoana vinovată. Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant. Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.

81. Potrivit art. 4 alin.(1) din aceiași Lege, stabilește că sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

82. Art.1 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.2015, prevede că prezenta lege are drept scop asigurarea respectării Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (în continuare - Convenția) în Republica Moldova, reglementarea reprezentării Republicii Moldova în fața Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare - Curtea Europeană) și reglementarea executării hotărîrilor și deciziilor Curții Europene. Prezenta lege stabilește statutul Agentului guvernamental, atribuțiile acestuia în calitate de reprezentant al Republicii Moldova în fața Curții Europene, atribuțiile privind executarea hotărîrilor și deciziilor Curții Europene, atribuțiile privind implementarea la nivel național a Convenției, precum și alte atribuții.

83. În conformitate cu art.17 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.2015, Hotărîrile definitive ale Curții Europene cu privire la măsurile de remediere și la compensațiile bănești acordate sînt documente executorii. Acordul de soluționare amiabilă a cauzei sau o declarație unilaterală devine document executoriu după notificarea deciziei Curții Europene privind scoaterea cererii de pe rol, iar clauzele și măsurile de remediere incluse în acestea sînt obligatorii pentru toate autoritățile. Procedura de executare a hotărîrilor și deciziilor Curții Europene este stabilită prin regulamentul aprobat de Guvern.

84. Potrivit art.21 alin.(3) din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.2015, Agentul guvernamental, pînă la data de 15 martie a fiecărui an, elaborează și prezintă Guvernului pentru aprobare proiectul raportului pentru anul precedent cu privire la măsurile întreprinse în vederea executării hotărîrilor și a deciziilor Curții Europene, precum și la alte aspecte importante pentru executare sau planificarea executării. Raportul se prezintă Parlamentului pentru informare pînă la data de 15 aprilie a fiecărui an.

85. Conform art.27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.2015, Statul are drept de regres împotriva persoanelor ale căror acțiuni sau inacțiuni au dus la una dintre următoarele consecințe: a) constatarea de către Curtea Europeană, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane și dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; b) pronunțarea unei hotărâri de către o instanță judecătorească națională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului. (2) Sumele stabilite în conformitate cu alin.(1) se restituie în baza unei hotărâri judecătorești, emisă într-o acțiune în regres, proporțional gradului de vinovăție stabilit. (3) Ministerul Justiției intentează acțiunea în regres, dacă se întrunesc condițiile stabilite prin lege, în termen de 3 ani din ziua achitării sumelor respective în baza hotărârii Curții Europene ori a hotărârii instanței judecătorești naționale

86. Art.2006 din Codul civil statuează că prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave. Persoanele fizice au dreptul să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile indicate la alin.(1). Obligația de reparare a prejudiciului nu se naște în măsura în care cel prejudiciat a omis, cu intenție ori din culpă gravă, să înlăture prejudiciul prin mijloace legale. În cazul în care o autoritate publică are o obligație impusă de un act adoptat în scopul protecției contra riscului de producere a unui anumit fel de prejudiciu, ea răspunde pentru prejudiciul de acest fel cauzat sau nepreîntîmpinat prin neexecutarea obligației, cu excepția cazului cînd autoritatea publică demonstrează că a dat dovadă de diligență rezonabilă în executarea obligației. Autoritatea publică nu răspunde pentru prejudiciul cauzat prin adoptarea unui act normativ sau omisiunea de a-l adopta

87. Din actele cauzei instanța a constatat că, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 15 februarie 2021 (nr. 2-19845/19) s-a admis parțial acțiunea depusă de către Iurii Bursuc, s-a constatat faptul încălcării dreptului lui Iurii Bursuc la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și s-a dispus încasarea, din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Iurii Bursuc, suma de 25 000 iei cu titlu de prejudiciu moral

88. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 mai 2021, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al RM și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 15 februarie 2021, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Iurii Bursuc către Ministerul Justiției al R.Moldova, intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău și Consiliul mun. Chișinău, executorul judecătoresc Roman Talmaci cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești și repararea prejudiciului (f.d.8-18)

89. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 06 octombrie 2021 (nr. 2ra-1452/21) a fost declarat inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției (f.d.20).

90. În cadrul examinării cauzei, instanța a constatat că, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 15 februarie 2021 s-a constatat faptul încălcării dreptului lui Iurii Bursuc la

executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și s-a dispus încasarea, din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Iurii Bursuc, suma de 25 000 iei cu titlu de prejudiciu moral.

91. Totodată, instanța constată că Primăria/Consiliul mun. Chișinău are calitatea de debitor în procedura de executare ce vizează acordarea spațiilor locative creditorului Iurii Bursuc, însă pârâții au menționat că nu refuză executarea hotărârilor judecătorești, ci neexecutarea hotărârilor judecătorești privind acordarea spațiilor locative sociale beneficiarilor se datorează lipsei mijloacelor financiare necesare pentru construcția spațiului locativ în vederea executării hotărârilor judecătorești, precum și lipsa spațiului locativ liber și nu a executat hotărârile judecătorești irevocabile și nu a asigurat familia Iurii Bursuc cu spațiu locativ.

92. În conformitate cu art. 3 lit. a) și e) din Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006, Descentralizarea administrativă are la bază următoarele principii: a) principiul autonomiei locale, care presupune garantarea dreptului și capacității efective a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, conform legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice; e) principiul corespunderii resurselor cu competențele, care presupune corespunderea resurselor financiare și materiale alocate autorităților publice locale cu volumul și natura competențelor ce le sînt atribuite pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora.

93. Potrivit art.3 din Legea privind administrația publică locală nr.436 din 28.12.2006, Administrarea publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților publice locale și consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit. Autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat. Aplicarea principiilor enunțate în prezentul articol nu poate afecta caracterul unitar și indivizibil al statului.

94. Art. 10 alin.(1)-(3) din aceiași lege, prevede că Autoritățile publice locale își desfășoară activitatea în domeniile stabilite de Legea privind descentralizarea administrativă, dispunînd în acest scop de competențe depline care nu pot fi puse în cauză sau limitate de nici o autoritate publică, decît în condițiile legii. Competențele autorităților publice locale sînt delimitate în condițiile prezentei legi între competențele autorităților publice deliberative și executive de nivelurile întîi și al doilea. Autoritățile administrației publice centrale nu pot să stabilească ori să impună competențe autorităților publice locale fără o evaluare prealabilă a impactului financiar pe care aceste competențe l-ar putea genera, fără o consultare a autorităților locale de nivelul corespunzător și fără ca colectivitățile locale să fie asigurate cu mijloacele financiare necesare.

95. La caz, instanța consideră întemeiate argumentele pârâtului cu privire la faptul că nu au fost și nu sunt alocate surse financiare de Stat pentru construcția locuințelor sociale, iar autoritățile Statului, la caz, urmează să găsească acele soluții care ar putea să rezolve problema lipsei mijloacelor financiare în vederea alocării către autoritățile publice locale a mijloacelor financiare în acest scop.

96. Or, art.8 lit. c) din Legea cu privire la locuințe nr.75 din 30.04.2015, prevede că Autoritățile locale de nivelul întîi au următoarele atribuții: c) asigură construcția și procurarea de locuințe sociale, de manevră, de serviciu, care urmează să asigure necesitățile de obținere a locuințelor de către persoanele care au acest drept, în limita mijloacelor alocate de la bugetul de stat și bugetele locale în limitele resurselor disponibile în acest scop.

97. La fel, art.9 alin.(4) din Legea cu privire la locuințe nr.75 din 30.04.2015, stipulează că

Construcția, procurarea sau reabilitarea locuințelor sociale se efectuează conform proiectelor investiționale, în limita mijloacelor financiare anuale aprobate în bugetul de stat și bugetele locale în limitele resurselor disponibile, precum și din mijloacele financiare sub formă de credite și/sau granturi, acordate de către partenerii externi de dezvoltare.

98. În acest context, instanța constată că Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău prin demersul nr.04-108/255 din 12.04.2018 a solicitat Guvernului, iar prin demersul nr. 06-113/209 din 18 aprilie 2019 a solicitat și Guvernului și Ministerului Finanțelor alocarea surselor financiare din bugetul de stat în scopul construcției locuințelor sociale, informând că sunt circa 200 de creditori-urmăritori care din anul 2000 și până în prezent nu au fost asigurați cu spațiu locativ, iar hotărârile judecătorești în acest sens, rămân neexecutate în timp, ceea ce duce la condamnarea Statului la cheltuieli suplimentare considerabile pentru neexecutarea hotărârilor judecătorești (f.d.48-68).

99. Potrivit răspunsului Ministerului Finanțelor nr.11/1-03/769/453 din 22.05.2018, Ministerul a relatat că începând cu anul 2008 în bugetul de stat anual, din contul împrumutului oferit de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (CEB), se prevăd alocații pentru construcția locuințelor sociale întru asigurarea cu spațiul locativ a păturilor socialmente vulnerabile, în perioada implementării Proiectului „Construcția locuințelor sociale" (etapa I și II) au fost construite blocuri locative cu locuințe sociale în mai multe localități ale Republicii Moldova, inclusiv două blocuri locative în municipiul Chișinău (str. Liviu Deleanu, nr. 9/2 și Nicolae Milescu Spătaru, nr. 21/5). În acest context a informat că, Proiectul „Construcția, locuințelor sociale II", implementat de către o Unitate din subordinea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, urmează a fi finalizat în anul 2019. Ulterior, în baza performanțelor obținute, se preconizează examinarea condițiilor Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei de inițiere a etapei a III-a a Proiectului; A menționat că, în bugetul de stat pentru anul 2018 și la etapa elaborării CBTM pe anii 2019-2021 din contul resurselor generale ale bugetului de stat nu se prevăd alocații în vederea construcției locuințelor sociale. Pornind de la cele expuse, în cazul lansării Proiectului „Construcția locuințelor sociale III", Primăria municipiului Chișinău va avea posibilitate să înainteze propuneri de proiecte investiționale întru construcția locuințelor sociale (f.d.67).

100. La 28 aprilie 2021 Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova nr. 10/2-2079 a adresat un demers Primăriei municipiului Chișinău cu privire la executarea hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane.

101. Potrivit răspunsului primăriei municipiului Chișinău nr. 03-109/641/20 din 25 mai 2021 către Ministerul Economiei și Infrastructurii, executarea hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile privind asigurarea cetățenilor cu spațiu locativ nu a fost posibilă din cauza lipsei locuințelor disponibile în municipiul Chișinău. Autoritatea publică locală a precizat că spre executare au fost înaintate aproximativ 227 de titluri executorii, însă, la momentul respectiv, nu erau înregistrate spații locative libere cu statut de locuințe sociale sau de serviciu. Totodată, Primăria a comunicat că a întreprins demersuri pentru identificarea unor soluții, inclusiv elaborarea unui proiect privind construirea unui ansamblu de locuințe sociale și solicitarea alocării mijloacelor financiare din bugetul de stat. Cu toate acestea, întrucât nu au fost alocate resursele financiare necesare procurării sau construirii locuințelor sociale, autoritatea a susținut că se află în imposibilitatea executării hotărârilor judecătorești respective.

102. Prin demersul nr.05-106/953ies din 17.10.2022 Primăria municipiului Chișinău s-a

adresat Guvernului Republicii Moldova prin care a solicitat intervenția, inclusiv a Ministerului Muncii și Protecției sociale, Ministerul Finanțelor în vederea alocării surselor financiare din Bugetul de Stat pentru procurarea/construirea locuințelor sociale în scopul executării hotărîrilor judecătorești devenite definitive și irevocabile prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ categoriile de cetățeni-beneficiari de aceste locuințe (f.d.63).

103. Prin răspunsul Ministerului Finanțelor nr.09/1-03/339/1537 din 09 noiembrie 2022, s-a relatat că în conformitate cu prevederile Legii nr.170/2022 a fost aprobat Acordul de grant dintre Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru realizarea asistenței tehnice „Activități preparatorii aferente unui proiect privind locuințele sociale", semnat la Chișinău la 5 mai 2022. Potrivit art.2 din lege, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării, Regionale, prin intermediul- Unității de implementare a proiectului de Construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II, va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor acordului menționat. Conform Acordului, obiectivul general al grantului solicitat este elaborarea Studiului de fezabilitate și Elaborarea proiectului. Studiul de fezabilitate va oferi analiza necesară cu privire la situația actuală, a locuințelor și necesitățile estimate pentru locuințele sociale, cămine pentru studenți și aziluri pentru bătrâni, va contribui la revizuirea cadrului legislativ ce se referă la locuințele sociale; va recomanda opțiuni adaptate pentru scheme de locuințe; va determina beneficiarii eligibili și, de asemenea, va asigura faptul că oferta ce vizează noul proiect privind locuințele sociale va fi direcționată spre îmbunătățirea condițiilor de viață ale grupurilor de populație vulnerabilă selectate; acesta va stabili, de asemenea, angajamentele de implementare, necesitățile de asistență tehnică pentru susținerea implementării, graficul de implementare, costurile și sursele de finanțare, riscurile potențiale și măsurile de atenuare; acesta va asigura faptul că oferta va prezenta un proiect ce trebuie să fie viabil din punct de vedere instituțional, financiar și tehnic, precum și durabil din punct de vedere social, ecologic și economic, Componenta privind elaborarea proiectului va avea drept scop conlucrarea cu municipalitățile participante în vederea definirii subproiectelor acestora și elaborării primei etape, resurselor disponibile (inclusiv terenul disponibil, locația, statutul serviciilor, utilitățile disponibile, clădirile existente ce urmează a fi renovate/reutilizate), necesitățile de investire și estimările de costuri; selectarea subproiectelor, analiza maturității subproiectelor (inclusiv terenul alocat, clădirea (clădirile) existentă(-e), proiectele contractate/fnalizate). Prin urmare, având în vedere importanța identificării soluției cu privire la asigurarea procurării/construcției locuințelor sociale persoanelor eligibile potrivit criteriilor stabilite, precum și constatările studiului de fezabilitate efectuat, Ministerul Finanțelor comunică, că va reveni la examinarea subiectului în cauză, ulterior luării deciziei definitive privind implementarea proiectului „Proiect locuințe sociale III". (f.d.51-52).

104. Prin scrisoarea nr. 2-06/1-990 din 30 martie 2023, Primăria municipiului Chișinău a informat Cancelaria de Stat, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Agenția Proprietății Publice, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și Ministerul Justiției despre dificultățile executării hotărârilor judecătorești privind asigurarea cetățenilor cu spațiu locativ. În acest sens, făcând referire la scrisoarea Agenției Proprietății Publice nr. 06-04-864 din 10 februarie 2023, Primăria a solicitat transmiterea în proprietatea municipiului Chișinău a 12 apartamente trecute în proprietatea statului prin succesiune vacantă, precum și reexaminarea cadrului legal aferent. Totodată, a menționat că, în lipsa unor măsuri eficiente din partea autorităților centrale, executarea hotărârilor judecătorești respective rămâne imposibilă.

105. Prin scrisoarea nr. 05/2-420 din 14 martie 2023, Ministerul Economiei al Republicii

Moldova a informat Primăria municipiului Chișinău și Cancelaria de Stat că, potrivit informațiilor Agenției Proprietății Publice, 12 apartamente trecute în proprietatea statului prin succesiune vacantă au fost transmise în gestiunea Î.S. „Direcția pentru Exploatarea Imobilului”, iar utilizarea acestora urmează a fi decisă cu respectarea dreptului de preemțiune al coproprietarilor. Totodată, ministerul a comunicat despre inițierea Fazei III a proiectului de construcție a locuințelor sociale, menționând că, prin scrisoarea nr. 10-3669 din 23 iulie 2022, a recomandat Primăriei municipiului Chișinău examinarea posibilității de participare la proiect, iar prin scrisoarea nr. 02-111/2053 din 8 septembrie 2022, Primăria și-a confirmat disponibilitatea de participare.

106. În circumstanțele relevate și conform normelor de drept material enunțate, instanța constată că Primăria mun. Chișinău/Consiliul municipal Chișinău având calitatea de debitor în procedurile de executare privind asigurarea cetățenilor cu spații locative conform hotărârilor judecătorești, a întreprins pe parcursul anilor mai multe acțiuni, înaintând mai multe demersuri către autoritățile statului-Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei și infrastructurii cu privire la alocarea surselor financiare din Bugetul de Stat pentru procurarea/construirea locuințelor sociale în scopul executării hotărîrilor judecătorești devenite definitive și irevocabile prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ categoriile de cetățeni-beneficiari de aceste locuințe, însă prin răspunsurile oferite s-a comunicat că în bugetul de stat nu se prevăd alocații în vederea construcției locuințelor sociale.

107. În concluzie, instanța atestă lipsa vinovăției Primăriei mun. Chișinău, Consiliul municipal Chișinău pentru neexecutarea hotărârilor judecătorești în situația în care lipsa locuințelor sociale reprezintă o problemă de interes național și astfel cum Legea prevede obligația autorității locale să asigure cu spațiu locativ persoanele beneficiare, exact în aceeași manieră Legea cu privire la locuințe nr.75 din 30.04.2015, art.7 lit. c) prevede că Guvernul elaborează și aprobă politica locativă a statului privind: alocarea mijloacelor financiare de la bugetul de stat pentru construcția și procurarea de către autoritățile administrației publice locale a locuințelor sociale, de serviciu, de manevră.

108. În astfel de circumstanțe, instanța constată că la caz nu se întrunesc condițiile prevăzute de lege întru compensarea prejudiciului invocat în ordine de regres, fapt pentru care acțiunea depusă de Statul Republica Moldova reprezentat de Ministerul Justiției, urmează să fie respinsă ca neîntemeiată.

109. În conformitate cu art. 82 Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

110. Potrivit art.98 alin.(1) CPC, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamanta a fost scutită, se încasează la buget de la pîrît proporțional părții admise din acțiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

111. În conformitate cu prevederile pct. 1.7 din Anexa nr. 2 a Legii taxei de stat nr. 213 din 31.07.2023, Se scutesc de taxa de stat și de taxa de timbru autoritățile administrației publice centrale, organele centrale de specialitate ale administrației publice, Curtea de Conturi și organele subordonate lor finanțate de la bugetul de stat, precum și autoritățile administrației publice locale.

112. Într-o altă ordine de idei, judecătorul notează că în conformitate cu prevederile art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

113. Dat fiind faptul că cererea de chemare în judecată înaintată de Statul Republica Moldova reprezentat de Ministerul Justiției împotriva Primăriei mun. Chișinău, Consiliul municipal Chișinău, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la încasarea în ordine de regres a sumelor, a fost respinsă ca neântemeiată, cheltuielile de judecată nu se compensează.

114. În conformitate cu art. 238-241 Codul de procedură civilă, instanța de judecată

HOTĂRĂȘTE :

Se respinge cererea de chemare în judecată formulată de Ministerul Justiției în interesele Statului R.Moldova împotriva Consiliului municipal Chișinău, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor și executorul judecătoresc Roman Talmaci cu privire la încasarea sumelor bănești în ordine de regres, ca neântemeiată.

Hotărârea cu drept de apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile de la pronunţarea dispozitivului hotărârii prin intermediul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, timp în care părțile pot solicita întocmirea hotărârii redactate integral.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul **POTÎNGA Iurie**